

تورم چیست؟ راهنمای جامع برای درک بهتر این پدیده اقتصادی

تورم در اقتصاد چیست؟

تورم، یک پدیده اقتصادی است که با افزایش عمومی قیمت‌ها و کاهش ارزش پول همراه است. در واقع، تورم به افزایش مداوم و عمومی سطح قیمت‌ها در بازار اشاره دارد که منجر به کاهش ارزش پول ملی می‌شود. تورم نه تنها بر ارزش پول تأثیر می‌گذارد بلکه بر زندگی روزمره هر فرد نیز اثرات قابل توجهی دارد. با افزایش قیمت‌ها، هزینه‌های زندگی افراد افزایش می‌یابد و خریدهای روزانه تحت تأثیر قرار می‌گیرند. این وضعیت، تصمیم‌گیری معامله‌گران و افراد فعال در حوزه مالی را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد. برای مقابله با تورم، کشورها از سیاست‌های مختلفی استفاده می‌کنند. تنظیم نرخ بهره، تغییرات در سیاست‌های مالیاتی، و سایر اقدامات تنظیمی از جمله ابزارهایی هستند که ممکن است برای کنترل تورم مورد استفاده قرار گیرند. همچنین، توسعه بخش‌های تولیدی و افزایش کیفیت زیرساخت‌ها نیز می‌تواند به کاهش فشارهای تورمی کمک کند.

بنابراین، تورم نه تنها یک چالش اقتصادی است بلکه نقش مهمی در تصمیمات روزانه مردم و جریان بازارها دارد. تحلیل دقیق این پدیده و اقدامات مؤثر برای مقابله با آن، از اهمیت بسزایی برخوردار است.

علل شکل‌گیری تورم و راه کنترل آن در اقتصاد چیست؟

همانطور که پیشتر گفته شد: تورم، یک پدیده پولی در اقتصاد است، معمولاً از اثر ترکیبی از عوامل ناشی می‌شود و برای کنترل آن نیاز به اقدامات گوناگونی داریم. به برخی از دلایل ایجاد تورم و راه‌های مقابله با آن اشاره می‌کنیم:

تورم چیست؟ راهنمای جامع برای درک بهتر این پدیده اقتصادی

افزایش تقاضا:

زمانی که اقبال به خرید کالاها و خدمات به شدت افزایش می‌یابد ولی تولید به اندازه کافی تامین نمی‌شود، این افزایش تقاضا می‌تواند به افزایش قیمت‌ها منجر شود. به عبارت دیگر، وقتی مردم بیش از حد به چیزهایی احتیاج دارند که موجودی به اندازه کافی ندارد، معمولاً این افزایش تقاضا باعث افزایش قیمت محصولات می‌شود.

مشکلات تولید:

مشکلاتی همچون اختلالات در زنجیره تولید، کاهش کیفیت محصول یا کاهش عرضه کالاها می‌تواند دلایلی برای افزایش قیمت‌ها باشد. هر گونه نقص در فرآیند تولید ممکن است به تعداد محدودی کالا منجر شود، که این موضوع به عنوان یک اصل اقتصادی معروف به "قانون عرضه و تقاضا" شناخته می‌شود.

افزایش هزینه‌های تولید:

افزایش در هزینه‌های مواد اولیه، نیروی کار و انرژی می‌تواند تولید را گرانترو در نهایت سخت تر کند. این افزایش هزینه‌ها در نهایت به افزایش قیمت‌های مصرفی منتقل می‌شود و تأثیر مستقیمی بر نرخ تورم مصرف کننده دارد.

تغییرات نرخ ارز:

نوسانات در نرخ ارز، به ویژه ارزهای اصلی مانند دلار، ممکن است تأثیرات گسترده‌ای بر قیمت‌های وارداتی داشته باشد. این مسئله معمولاً با افزایش قیمت مواد اولیه یا کاهش قدرت خرید ارزی مربوطه همراه است که به عنوان یکی از عوامل شکل دهنده نرخ تورم شناخته می‌شود.

حال با شناخت برخی عواملی که می‌تواند تورم ساز باشد به سراغ شناخت اقداماتی که ضد تورمی هستند و در جهت کنترل تورم انجام می‌شوند خواهیم رفت که شامل موارد زیر است:

اعمال سیاست‌های پولی:

بانک مرکزی با تنظیم نرخ بهره یا استفاده از ابزارهای پولی دیگر، می‌تواند تقاضا را کنترل کرده و تورم را کاهش دهد. این اقدامات از طریق تنظیم هزینه گردش پول و تشویق به سرمایه‌گذاری یا مصرف، تأثیرگذاری در کنترل تورم دارند.

اعمال سیاست‌های مالی:

دولت نیز از طریق تغییرات در سطح مالیات یا هزینه‌های دولتی می‌تواند تورم را کنترل کند. این اقدامات می‌توانند تأثیر گذاری بر روی میزان هزینه‌ها و درآمدها داشته باشند و از این طریق بر روی نرخ تورم تأثیر بگذارند.

اجرای برنامه‌های توسعه تولید:

افزایش تولید و بهبود کارایی در فرآیند تولید می‌تواند به تعادل تقاضا و عرضه کمک کرده و در نتیجه تورم را کاهش دهد. برنامه‌های توسعه ممکن است شامل تسهیلات برای صنایع و تشویق به فعالیت‌های تولیدی باشند.

مدیریت نرخ ارز:

مدیریت نوسانات نرخ ارز و جلوگیری از تأثیرات آن بر قیمت‌های وارداتی از اهمیت بسیاری برخوردار است. با کنترل مناسب نرخ ارز، می‌توان از افزایش ناگهانی قیمت‌های مصرفی جلوگیری کرد و نرخ تورم را در مسیر کاهشی قرار داد.

تورم چیست؟ راهنمای جامع برای درک بهتر این پدیده اقتصادی

انواع تورم چیست؟

تورم که نشان دهنده حال و هوای اقتصادی ماست تورم در انواع مختلفی در اقتصاد بروز می‌کند که هرکدام از آنها علت خاص خود را دارند: همه آنها با تاثیر بر عرضه و تقاضا و شکل‌گیری شکاف بین عرضه و تقاضای موجود تورم را شکل می‌دهند در ادامه به چند تن از آنها اشاره می‌کنیم که شامل:

- تورم تقاضا (Demand-Pull Inflation)
- تورم هزینه‌ای (Cost-Push Inflation)
- تورم نقدی (Monetary Inflation)
- تورم ساختاری (Structural Inflation)

هر کدام از انواع تورم نامبرده شده علت خاص خود را دارد که به زبان ساده هر کدام از آنها را شرح خواهیم داد (توجه ویژه ای به آنها داشته زیرا بسیاری از مفاهیم کلی اقتصاد در آنها لحاظ شده است):

تورم تقاضا

این نوع تورم از افزایش تقاضا برای کالاها و خدمات ناشی می‌شود، به عبارت دیگر، زمانی که مردم بیشتر خرید می‌کنند این تورم خود را نمایان می‌کند.

علت شکل‌گیری آن:

افزایش درآمد افراد، افزایش هزینه‌های دولت یا اختلافات زیاد در سطوح اقتصادی از علل مهم شکل‌گیری آن است.

تورم هزینه‌ای

تورم چیست؟ راهنمای جامع برای درک بهتر این پدیده اقتصادی

در این حالت، افزایش هزینه‌های تولید، مانند افزایش قیمت مواد اولیه یا نیروی کار، باعث افزایش قیمت نهایی محصولات می‌شود.

علت شکل‌گیری آن:

افزایش هزینه‌های تولیدی که به افزایش قیمت محصولات منجر می‌شود. این تورم می‌تواند در نهایت منجر به مارپیچ مزد تورمی شود.

تورم شکل گرفته بر اثر نقدینگی

این نوع تورم به افزایش مقدار پول در گردش در بازار و کاهش ارزش پول منتهی می‌شود.

علت شکل‌گیری آن:

چاپ پول بیش از حد توسط بانک مرکزی و افزایش بی‌حدومرز پایه پولی و نقدینگی در اقتصاد منجر به این تورم می‌شود.

تورم ساختاری

این نوع تورم ناشی از تحولات ساختاری در اقتصاد است، مثل تغییرات در سیاست‌های مالی یا اصلاحات ساختاری در اقتصاد که اگر بدون برنامه و افراطی انجام گیرد منجر به این نوع تورم خواهد شد.

علت شکل‌گیری آن:

تحولات اساسی در اقتصاد و زیرساخت‌های کشور که به افزایش مداوم قیمت‌ها منجر می‌شود را تورم نشأت گرفته در اثر تغییرات در ساختار می‌گویند.

تورم مصرف‌کننده و تولیدکننده چه تفاوت‌هایی دارند؟

تورم مصرف‌کننده و تولیدکننده دو نوع از تورم‌هایی هستند که دانستن آن برای تمامی فعالان بازارهای مالی که مشغول سرمایه‌گذاری علی‌الخصوص به روش فاندمنتال هستند ضروری است.

همانطور که از اسم آنها پیداست یکی از آنها مربوط به مصرف‌کنندگان و دیگری تورمی است که به تولیدکنندگان وارد می‌شود به زبان ساده تورم مصرف‌کننده یعنی: افزایش قیمت‌ها از دیدگاه مصرف‌کننده. به این صورت که قیمت کالاها و خدمات که ما مصرف می‌کنیم، به طور مداوم افزایش پیدا کنند. به عبارت دیگر، پولی که ما داریم کم ارزش‌تر شده و با همان مقدار پول، مقدار کمتری از کالاها و خدمات را می‌توانیم بخریم. این موضوع می‌تواند تأثیرات مختلفی بر زندگی ما داشته باشد به اختصار به آن ((CPI)) می‌گویند، پس از اگر جایی به این کلمه برخوردید بدانید مربوط به تورم مصرف‌کننده است. تورم تولیدکننده نیز به افزایش قیمت‌ها از دیدگاه تولیدکنندگان یا سازندگان اشاره دارد. وقتی که هزینه‌های تولید مثل مواد اولیه یا نیروی کار بیشتر می‌شود، تولیدکنندگان مجبورند این افزایش هزینه را به صورت قیمت‌های بالاتر بر روی محصولات خود انتقال دهند. این امر به افزایش قیمت نهایی محصولات منجر می‌شود که در نهایت به افزایش کلی قیمت‌ها در اقتصاد منعکس می‌شود. این موضوع می‌تواند تأثیرات مختلفی بر اقتصاد داشته باشد و در بلند مدت خود را به وضوح نشان می‌دهد. به این نوع تورم ((PPI)) می‌گویند.

آیا تورم ذاتاً نقش منفی در اقتصاد دارد؟

برای پاسخ به این سوال باید بگوییم خیر تورم به خودی خود عارضه بدی نیست! بلکه اگر از محدوده مناسب خود خارج شود، برای اقتصاد مشکلات زیادی را به بار می‌آورد؛ ناگفته نماند، این مشکلات صرفاً در رابطه با اقتصاد نیست بلکه در اجتماع نیز اثرات زیان‌بار بسیاری دارد.

تورم چیست؟ راهنمای جامع برای درک بهتر این پدیده اقتصادی

تورم برای رشد اقتصادی هر کشوری لازم است ولی نباید از حد معینی پایین تر یا بالاتر رود. برای مثال تورم مناسب به گفته منابع بسیاری باید بین ۲ تا ۳ درصد باشد و بسیاری از بانک های مرکزی هدف تورمی خود را بر اساس این عدد تنظیم می کنند. نرخ تورمی در یک اقتصاد اگر از این محدوده نیز پایین تر باشد اثرات بسیار دیگری در اقتصاد دارد چه بسا در چندین کشور آمار تورم آنها به عدد های منفی رسیده است! ژاپن نمونه ای از آن کشور ها بوده است.

اثرات تورم بالاتر از حد معمول در اقتصاد و جامعه:

پیشتر نیز گفته شد تورمی که از حد معمول بالاتر یا پایین تر باشد، می تواند بر اقتصاد و جامعه تأثیرگذار باشد. در ادامه به تأثیرات آنها خواهیم پرداخت به صورت خلاصه شامل:

کاهش قدرت خرید

نارضایتی اجتماعی

تأثیرات بر کسب و کارها

به زبان ساده با افزایش تورم قدرت خرید در جامعه کاهش یافته و همین موضوع دلیلی بر شکل گیری نارضایتی اجتماع خواهد شد و رفته رفته سرمایه اجتماعی از بین خواهد رفت، در ادامه با کاهش قدرت خرید و فشاری به صاحبان کسب و کار خواهد آمد و اگر این موضوع ادامه دار شود در نهایت به ورشکستگی اقتصادی منجر خواهد شد.

خلاصه مطالب در یک نگاه:

تورم، پدیده ای اقتصادی که با افزایش عمومی قیمت ها و کاهش ارزش پول ملی همراه است. این تأثیرات بر ارزش پول، زندگی روزمره، تصمیمات معامله گران و افراد فعال در حوزه مالی را دارد. برای مقابله با تورم، کشورها از سیاست های پولی و مالی استفاده می کنند و برنامه های توسعه تولید را اجرا می نمایند. عواملی چون افزایش تقاضا، مشکلات تولید، افزایش هزینه های تولید، و تغییرات نرخ ارز ممکن است به شکل گیری تورم افسارگسیخته بیانجامد.

تورم چیست؟ راهنمای جامع برای درک بهتر این پدیده اقتصادی

انواع تورم شامل تورم تقاضا، تورم هزینه‌ای، تورم نقدی، و تورم ساختاری هستند. هرکدام از این انواع تورم دلایل و علل خاص خود را دارند. مقابله با تورم مصرف‌کننده و تولیدکننده نیازمند اقدامات متفاوتی است. تورم مصرف‌کننده به افزایش قیمت‌های کالاها و خدمات اشاره دارد، در حالی که تورم تولیدکننده با افزایش هزینه‌های تولید و انتقال آن به قیمت‌های محصولات مرتبط است.

تورم به خودی خود یک عارضه بد نیست و حتی برای رشد اقتصادی لازم است. اما اگر از حد معینی پایین یا بالاتر رود، مشکلات زیادی برای اقتصاد و جامعه به وجود می‌آید. تورم باید در محدوده‌ای مناسب نگه داشته شود، به عنوان مثال بین ۲ تا ۳ درصد در اقتصاد محدوده امن نره تورم است. اگر از این محدوده کاسته یا به آن افزوده شود، تأثیرات منفی زیادی بر اقتصاد و جامعه خواهد داشت.

اثرات تورم بیش از حد شامل: کاهش قدرت خرید در جامعه، افزایش نارضایتی اجتماعی، و تأثیرات منفی بر کسب و کارها می‌شود. با افزایش تورم، قدرت خرید افراد کاهش می‌یابد که منجر به نارضایتی اجتماعی و کاهش سرمایه اجتماعی می‌شود. همچنین، فشار بر صاحبان کسب و کارها افزایش پیدا کرده و در نهایت ممکن است به ورشکستگی اقتصادی منجر شود.

سخن آخر:

تورم یکی از مهم‌ترین مفاهیمی است که هر شخصی که در بازارهای مالی فعالیت دارد بهتر است آن را شناخته و انواع آن را بشناسد، تورم یکی از مفاهیمی است که بسیاری از سرمایه‌گذاران بزرگ از سیگنال‌های صادر شده توسط آن اقدام به خرید و فروش دارایی‌های خود کرده و بررسی تورم اعم از مصرف‌کننده و تولیدکننده در تصمیمات آنها تأثیر بسیاری دارد. یکی از بازارهایی که ارتباط تنگاتنگی با نرخ تورم دارد بازار سرمایه است این موضوع فقط در داخل کشور ما صدق نکرده بلکه در تمامی بازارهای مالی دنیا نیز صادق است. مفهوم دیگری که ارتباط زیادی با نرخ تورم داشته نرخ بهره است! بین نرخ تورم و این نرخ رابطه معکوسی وجود دارد. در آینده مطالبی در مورد ارتباط نرخ بهره با نرخ تورم و تأثیرات آن بر بازارهای مالی قرار خواهیم داد.